

Kapitola 11 – Bible a proroctví

Bible postupuje kupředu s jistým cílem. Její stránky popisují Boha historie, který aktivně jedná s národy a se svým lidem. Je také transcendentní, je schopný vidět budoucí události, přináší proroctví o budoucích událostech, aby svým lidem připomněl jejich cíl. Třicet procent obsahu Bible tvoří proroctví a tím je tato kniha jedinečná.¹ Žádný jiný posvátný text žádného světového náboženství neobsahuje proroctví, protože světonázor těchto náboženství není o jednom Bohu, který je transcendentní a oddělený od stvoření, ale spíše o bozích, kteří jsou součástí přírody, a proto vždy byli součástí stvoření.² Proroctví o budoucích věcech dodává Bibli vnitřní mechanismus na otestování přesnosti biblického svědectví. Proroctví předpokládá:

1. Bůh je schopen sdělovat budoucí věci, které lidské bytosti nemohou poznat, nebo předpovídat.
2. Jeho poznání budoucích událostí je dokonalé.
3. Bůh má pro svůj lid konečný plán. Am 3,7 uvádí: „Vždyť Panovník Hospodin nebude činit nic, pokud neodhalil své důvěrné sdělení svým otrokům prorokům.“

Klasické a apokalyptické proroctví

V Bibli jsou dva druhy proroctví. Klasické proroctví oznamovali proroci jako varování, nebo předpověď, která nastala ve starozákonní, nebo novozákonní době. Vyplnění těchto proroctví bylo často spjato s reakcí lidu. Například prorok Izajáš byl poslán do království severního Izraele s poselstvím, když lidé nebudou činit pokání a neobráti se k Hospodinu (1) „odnesou majetek Damašku a kořist ze Samaří před asyrského krále“ (Iz 8,4); (2) města zpustnou a budou bez obyvatel (Iz 6,11); (3) „Hospodin vzdálí lidi daleko — veliká opuštěnost bude uprostřed této země.“ (v. 12). Proroci Ámos a Ozeáš přinášeli ostrá pokárání a volali po pokání, varovali: „Izrael bude ze své země zcela jistě odveden do exilu. ... takto praví Hospodin ... Izrael bude ze své země zcela jistě odveden do exilu“ (Am 7,11.17).³ Proroctví se naplnilo během života proroka, když v roce 732 př. Kr. Tiglat-pileser III a v roce 722 př. Kr. Salmanassar V napadli severní království a zničili hlavní město Samaří a mnoho dalších měst. Stále můžeme vidět následky této zkázy při vykopávkách starověkých měst jako Chasór, které přestalo existovat a už nebylo později obydlené, jak prorok předpověděl (2Kr 15,29).⁴ Nedostatek pokání lidu dovolil příchod soudu.

Jiný výsledek nastane, když přijde Jonáš do Ninive. Ninivští činili pokání a Hospodin ušetřil asyrské město s jeho obyvateli, lidi i dobytek (Jon 4,10.11).⁵ Tato proroctví často specifikovala výsledek, přesto se jednalo o podmíněná proroctví závislá na reakci lidu.

Apokalyptické proroctví na druhé straně představuje Boží vesmírný časový rozvrh naplnění jeho zaslíbení o přicházejícím Božím království. Nejsou závislá na činech lidí a nestanou přesně kdy a kde Bůh určil. V životě, službě, smrti a vzkříšení se vyplnilo 65 konkrétních mesiášských proroctví

¹ J. Barton Payne, *Encyclopedia of Biblical Prophecy* (Grand Rapids, MI: Baker, 1973), 674, 675, lists 1,239 prophecies in the Old Testament and 578 prophecies in the New Testament, for a total of 1,817. These encompass 8,352 verses or 26.83 percent of the Bible.

² John N. Oswalt, *The Bible Among the Myths* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 2009), 47–110.

³ Brevard S. Childs, *Isaiah and the Assyrian Crisis* (London: SCM, 1967).

⁴ Peter Dubovsky, “Tiglath-Pileser III’s Campaigns in 734–732 B.C.: Historical Background of Isa 7; 2 Kgs 15–16 and 2 Chr 27–28,” *Biblica* 87, no. 2 (2006): 153–170; for the annals, see Hayim Tadmor, *The Inscriptions of Tiglath-Pileser III, King of Assyria*, 2nd ed. (Jerusalem: Israel Academy of Sciences and Humanities, 1994); cf. Amnon Ben-Tor, “Excavating Hazor, Part One: Solomon’s City Rises From the Ashes,” *Biblical Archaeology Review* 25, no. 2 (March/April 1999): 37.

⁵ Gerhard F. Hasel, *Jonah: Messenger of the Eleventh Hour* (Mountain View, CA: Pacific Press®, 1976).

„když však přišla plnost času“ (Ga 4,4), jak je nastíněno v Da 9,24-27.⁶ Mesiáš přišel dokonce v době, kdy Izrael nebyl připraven ho přijmout. „Časová proroctví v knihách Daniel a Zjevení, která poukazují na dobu konce a druhý příchod nezávisí na reakci lidí. V apokalyptickém proroctví se stáváme ‚diváky událostí na světové scéně; vidíme božské předzvěděni, které odhaluje směr budoucích událostí.‘“⁷

Charakteristickým znakem apokalyptických proroctví je dlouhotrvající proroctví, které má v historii pouze jedno naplnění a nemůže mít více naplnění. Například 70 týdnů proroctví Da 9 má pouze jediné naplnění v Ježíši Kristu. Podobně proroctví o 2300 večerech a jitrech (Da 8,26) a o času, časech a polovině času z Da 7,25 má také jediné naplnění, které vrcholí v Ježíši Kristu, který vešel 22. října 1844 do svatyně svatých. To se odehrává pouze jednou v historii vesmíru.

Dalším aspektem apokalyptických proroctví je typologie (použití předobrazů). Předobrazy tvoří skutečné starozákonní osoby, události, nebo instituce, které se nachází v historické realitě a poukazují dopředu na lepší realitu v budoucnosti. Použití typologie jako metody výkladu pochází od Ježíše a pisatelů Nového zákona. Vnímali, že „význam jednotlivých událostí lze často plně pochopit pouze ve světle jejich následků v pozdější historii“, „typologie a proroctví jsou dvojčata, poukazují na to, co se stane později.“⁸ Nejbezpečnější vodítko pro rozpoznání typu a antitypu je, když je identifikují bibliční pisatelé. Jinak by se subjektivita a lidská představivost mohla dostat za hranice Božího záměru.

Například v Žd 9,11-15 je Ježíš označen jako velekněz, „prostředníkem nové smlouvy“ (v. 15), který vešel „jednou provždy do svatyně, když získal věčné vykoupení“ (v. 12). Typ (předobraz) starozákonní svatyně a jejího každoročního dne smíření byl naplněn antitypem Ježíšem Kristem, dokonalým veleknězem a Božím Beránkem, jehož smrt byla poznána před založením světa. Celá svatyněová služba poukazovala na tuto událost.

Závěrečný aspekt oběti, smrti a vzkříšení Ježíše vyvrcholil v roce 1844, když vstoupil do svatyně svatých v pravé nebeské svatyni. Použití typologie v Písmu pomohlo raným adventistům přehodnotit jejich předpoklady o povaze svatyně, objevili, že se nejedná o pozemskou, ale o nebeskou svatyni, která sloužila jako vzor pro tu pozemskou (Ex 25,8.9).⁹

Historicismus a princip den za rok

Protestantská reformace i Církve adventistů sedmého dne vznikly z nového studia apokalyptických proroctví z historicistického pohledu.¹⁰ Historicismus je nejstarší známá metoda studia proroctví, vychází ze samotného textu Písma a od biblických pisatelů. Je popsána jako „kontinuální (nepřetržitá) historická metoda prorockého výkladu, protože biblické proroctví vnímá kontinuálně a konsekutivně (po sobě následující), pokud jde o předpovídání pořadí říší a událostí v knihách Daniel a Zjevení.“¹¹ Proroctví postupuje bez přerušení nebo mezer v průběhu od doby biblických pisatelů do času konce. Historicismus byla starobylá a uznávaná metoda prorockého výkladu až do dvacátého století.¹² V této kapitole se zaměříme na to, jak historicistický výklad souvisí s identifikací Církve adventistů sedmého dne jako církve ostatku biblických proroctví.

⁶ Ohledně 65 mesiánských proroctví viz Walter C. Kaiser Jr., *The Messiah in the Old Testament* (Grand Rapids, MI: Zondervan, 1995).

⁷ Gerhard Pfandl, „The Pre-Advent Judgment: Fact or Fiction? (Part 1)“ *Ministry*, December 2003, 20, who quotes from William G. Johnsson, „Conditionality in Biblical Prophecy With Particular Reference to Apocalyptic,“ in *The Seventy Weeks, Leviticus, and the Nature of Prophecy*, ed. Frank B. Holbrook, Daniel and Revelation Committee 3 (Washington, DC: Biblical Research Institute, 1986), 278.

⁸ Hans K. LaRondelle, *The Israel of God in Prophecy: Principles of Prophetic Interpretation* (Berrien Springs, MI: Andrews University Press, 1983), 35, 54.

⁹ Ellen G. White, *Christ in His Sanctuary* (Nampa, ID: Pacific Press®, 2009).

¹⁰ Viz Leroy Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, vols. 1–4 (Washington, DC: Review and Herald®, 1950–1954).

¹¹ Gerhard F. Hasel, „Israel in Bible Prophecy,“ *Journal of the Adventist Theological Society* 3, no. 1 (Spring 1992): 124.

¹² Další metody výkladu viz Hasel, „Israel in Bible Prophecy,“ 121–130.

Klíčovým prvkem historicistického postoje je aplikace principu den za rok při výkladu prorocství.¹³ Mnoho teologů po dlouhá staletí aplikovalo tento princip na časová prorocství knihy Daniel a Zjevení.¹⁴ Tento princip odvodili z několika klíčových textů a z bezprostředního kontextu samotných prorocství.

Bezprostřední kontext Danielových prorocství naznačuje, že poukazují dopředu na „čas konce“ (Da 8,17.19.26; 11,35; 12,1.9). To znamená, že časové ukazatele je nutné vykládat v souladu s tím. Navíc kromě bezprostředního kontextu Daniele, existují dva klíče, které poskytují základ pro princip den za rok. Nu 14,34 obsahuje Boží soud, kde za každý den, kdy byly zvědové v kenaanské zemi (40 dnů), stráví jeden rok za vinu, když odmítli Boží zaslíbení o dobytí země. Následkem toho nesla první generace Izraelců 40 let svou vinu. V případě tohoto klasického prorocství den v minulosti se mění na budoucí rok. V apokalyptickém prorocství budoucí den symbolizuje budoucí rok. Ez 4,6 obsahuje Boží pokyny pro proroka Ezechiela: měl 40 dnů ležet za zvrácenost Judy, „jeden den za každý rok.“ Princip den za rok podporuje mnoho lingvistických spojení mezi knihami Numeri a Ezechiel:

1. V obou je podobně popsán čin „nesení“ a „zla“.
2. Oba texty začínají frází poukazující na počet dnů.
3. Oba vyjadřují koncept „za každý den jeden rok“ opakovanou frází: „den za rok, den za rok.“¹⁵ (Hebrejský text, MP, [BKR pouze v Ez 4,6] to uvádí tímto způsobem, nicméně většina českých překladů vynechává druhé opakování, pozn. překladatel)

Numeri a Ezechiel nejsou apokalyptické knihy, takže v nich je jasně uveden princip den za rok. V kontrastu s tím v knihách Daniel a Zjevení:

„všechny výrazy ‚čas a časy a půl času‘ (Da 7,25; 12,7; Zj 12,14), ‚dvaatřicet měsíců‘ (Zj 11,2; 12,6) a ‚tisíc dvě stě šedesát dní‘ (Zj 11,3; 12,6) popisují stejné časové období. ...

Jedinou běžně užívanou časovou jednotkou, která se nepoužívá v prorocstvích knih Daniel a Zjevení je rok. Používají dny, týdny, měsíce, ale nepoužívají časovou jednotku ‚rok‘. Nejzřejmější vysvětlení je, že ‚rok‘ je jednotka, kterou znázorňují symboly v těchto prorocstvích.“¹⁶

Další tři prvky podporují princip den za rok v knihách Daniel a Zjevení: použití symbolů, dlouhých časových období a zvláštních výrazů. Symbolická přirozenost šelem a rohů představujících království naznačuje, že časová období také máme vnímat jako symbolická. Skutečnost, že popsaná království trvala několik staletí naznačuje, že časová období nelze vykládat jako doslovné dny, měsíce, nebo časy/roky, ale jako delší časová období. Na konec, zvláštní vyjádření použité ke znázornění těchto období naznačuje nedoslovný, symbolický výklad. Není náhoda, že všechna tři vyjádření, kde je aplikován princip den za rok dávají v součtu přesně 1260 let a potvrzují prorocký výklad tohoto období. Na druhé straně, pokud tyto obrazy budeme chápat doslovně jako 3,5 roku nebo 6,5 let, nenajdeme žádný historický kontext pro zasazení těchto období. Ani nebudou „schopná zasáhnout do blízkosti

¹³ Gerhard Pfandl, “In Defense of the Year-Day Principle,” *Journal of the Adventist Theological Society* 23, no. 1 (2012): 3–17.

¹⁴ Leroy Froom, *The Prophetic Faith of Our Fathers*, vol. 4 (Washington, DC: Review and Herald®, 1954), 784–851.

¹⁵ William H. Shea, *Selected Studies on Prophetic Interpretation*, rev. ed., ed. Frank B. Holbrook, Daniel and Revelation Committee 1 (Silver Spring, MD: Biblical Research Institute, 1992), 88.

¹⁶ Pfandl, “Year-Day Principle,” 8.

tohoto závěrečného času konce. Proto tato časová období máme vnímat jako symbolická, která pokrývají významně delší období skutečného historického času až do doby konce.¹⁷

Většina komentátorů knihy Daniel souhlasí, že období 70 týdnů v Da 9,24-27 nemůže být naplněno v doslovných 70 týdnech (jeden rok a 5 měsíců). Musí se jednat o delší časové období historického času. Aplikace principu den za rok dokonale odpovídá prorocké službě, smrti a konečnému odmítnutí Ježíše. Příkaz k obnově a vybudování Jeruzaléma vydal Artaxerxes v roce 457 př. Kr. (v. 25).¹⁸ Časový rámec fráze „až k Mesiáši vůdci sedmero týdnů uplyne a šedesát dva týdny“ (v. 25; B21), to stanovuje počátek Kristovi služby do roku 27 po Kr., přesně 483 let po vydání Artaxerxova dekretu. „Až dvašedesát týdnů uplyne, Mesiáš bude zabit a opuštěn“ (v. 26), toto proroctví se naplnilo při ukřižování, stalo se to uprostřed 70. týdne, přesně v roce 31 po Kr.¹⁹ 70. týden skončil, když Štěpán vyslovil soud o odmítnutí Mesiáše, který byl ukamenován na příkaz Sanhedrinu (Sk 7,59). Proroctví Da 9,24-27 názorně ukazuje platnost principu den za rok.²⁰

Také by se mělo zdůraznit, že kolem druhého století př. Kr. židovští vykladači aktivně používali princip den za rok, který kromě jiných to zmiňuje židovská, helénistická literatura, nalezené kumránské svitky od Mrtvého moře a Josefus.²¹ To naznačuje, že tento klíčový prvek historicistického výkladu proroctví existoval už v době před Kristem.

1260 a 2300 prorockých dnů

Zj 12 poskytuje výstižný přehled 1260 let pronásledování ženy (církve) drakem (satanem), které mělo za následek zničení „ostatní[ch] z jejího potomstva“ (v. 17). Načasování hnutí bylo neoddelitelně spjato s proroctvím, které nastalo **po** 1260 dnech/letech papežské nadvlády (538-1798 po Kr.) a se vznikem protestantské Ameriky. Ostatek má dva rozlišující znaky: „zachovávají Boží přikázání a mají Ježíšovo svědectví“ (v. 17).

Proroctví o 2300 dnech je klíčové pro naše pochopení poselství o svatyni. Také velmi závisí na principu den za rok. Podle Da 8,14: „Až do večera i jitra dvoutisícího třístého, a napravena bude svatyně.“ Některé překlady (například SNC) používají slovo „dní“, ale v hebrejském textu je doslova „večera i jitra“. Existuje výstižné vysvětlení, že se jedná o 24hodinový den a neodkazuje se zde na ranní a večerní chrámové oběti (o kterých preteristé tvrdí, že se odehrály během vlády Antiocha Epifana IV).²² V krátkosti slovo *tamid* neboli ustavičná (soustavná bohoslužba, ČSP) se vždy objevuje v souvislosti s jitry a večery, ne samostatně s večerem a jitem. Neexistuje žádná podpora pro to, aby 2300 večerů a jiter bylo rozděleno na dvě oběti, což by vytvořilo nové číslo 1150. Ve skutečnosti stvořitelské dny, které představují 24hodinové časové úseky jsou konzistentně popsány slovy: „byl večer a bylo jitro“ (Gn 1,5.8.13.19.23.31, ČEP). Nakonec Antiochus Epifanes IV znesvěcoval chrám pouze 3 roky, což je pouze 1080 dní, ne 1150. 2300 dní v kontextu principu den za rok bychom měli vnímat jako celé časové období.²³

Identita adventismu sedmého dne jako prorockého hnutí posledních dnů má své základy v historicistické interpretaci v prorockých předpovědích knih Daniel a Zjevení. Hořká zkušenost velkého

¹⁷ Shea, *Selected Studies*, 73.

¹⁸ Siegfried H. Horn and Lynn H. Wood, *The Chronology of Ezra 7* (Washington, DC: Review and Herald®, 1953).

¹⁹ Ohledně data ukřižování viz Grace Amadon, „Ancient Jewish Calendation,” *Journal of Biblical Literature* 61, no. 4 (December 1942): 227–280; Grace Amadon, „The Crucifixion Calendar,” *Journal of Biblical Literature* 63, no. 2 (June 1944): 177–190.

²⁰ Bremping Owusu-Antwi, *The Chronology of Daniel 9:24–27*, Adventist Theological Society Dissertation Series (Berrien Springs, MI: Adventist Theological Society, 1995).

²¹ Shea, *Selected Studies*, 105–110.

²² Siegfried J. Schwantes, „*Ereb Bōqer* of Daniel 8:14 Re-examined,” in *Symposium on Daniel*, ed. Frank B. Holbrook, Daniel and Revelation Committee 2 (Washington, DC: Biblical Research Institute, 1986), 462–474.

²³ Gerhard F. Hasel, „The ‘Little Horn,’ the Heavenly Sanctuary, and the Time of the End: A Study of Daniel 8:9–14,” in Holbrook, *Symposium on Daniel*, 430–433.

zklamání vedla milleritské adventisty k novému studiu knih Daniel a Zjevení, aby našli, co jim uniklo, když Ježíš nepřišel. Objevili, že adventní zkušenost byla předpovězená ve Zj 10,9.10 a přineslo jim to velkou útěchu. Mohli vidět, že přesně jejich zkušeností bylo sněžení Danielova proroctví, to bylo v ústech sladké jako med, ale hořké v žaludku. William Miller provedl přesný výpočet, ale nesprávně aplikoval událost.

Nicméně Millerovu hermeneutiku pro výklad proroctví silně podporovala Ellen Whiteová a naši průkopníci. Položil několik důležitých principů pro výklad proroctví, které byly založeny na principu *sola Scriptura* a historicistickém výkladu proroctví. Některé z Millerových principů jsou na následujícím seznamu:

1. Každé slovo musí mít souvislost s tématem uvedeným v Bibli (Mt 5,18).
2. Celé Písmo je důležité a lze jej pochopit pečlivou aplikací a studiem (2Tm 3,15-17).
3. Nic zjeveného v Písmu nemůže ani nebude skryto před těmi, kteří bez váhání prosí ve víře (Dt 29,28; Mt 10,26.27; 1K 2,10; Fp 3,15; Mt 21,22; J 14,13.14; 15,7; Jk 1,5.6; 1J 5,13-15).
4. K pochopení doktríny dejte dohromady všechna písmena na dané téma, které chcete poznat. Potom u každého slova najděte jeho správný význam a pokud můžete vytvořit svou teorii bez rozporu, nemůžete se mýlit (Iz 28,7–29; 35,8; Př 19,27; Lk 24,27.44.45; Ř 16,26; Jk 5,19; 2 Pt 1,19.20).
5. Písmo musí být svým vlastním vykladačem, protože je svým vlastním měřítkem (Ž 19,8-12; 119,97-105; Mt 23,8-10; 1K 2,12-16; Ez 34,18.19; Lk 11,52; Mal 2,7.8).²⁴
6. Pokud najdete prorocké slovo (poté, co porozumíte symbolům), které se doslova naplnilo, potom můžete vědět, že vaše historie je pravou událostí. Ale pokud se jedno slovo nenaplnilo, potom musíte hledat jinou událost nebo čekat na její budoucí rozvoj. Protože Bůh se stará o to, aby historie a proroctví byla v souladu, takže pravé, věřící Boží děti se nikdy nemusí stydět (Ž 21,6; Iz 14,17-19; 1Pt 2,6; Zj 17,17; Sk 3,18).²⁵

Pečlivé studium Bible vedlo k pěti výrazným pilířům Církve adventistů sedmého dne: sobota, druhý příchod, svatyně, stav mrtvých a Duch proroctví. Dnes vnímáme, že kombinace těchto biblických učení společně s trojandělským poselstvím dává Církvi adventistů sedmého dne její poselství a poslání.²⁶

²⁴ William Miller, *Miller's Works*, vol. 1, *Views of the Prophecies and Prophetic Chronology*, ed. Joshua V. Himes (Boston: Joshua V. Himes, 1841), 20, quoted in Ellen G. White, "Notes of Travel," *Review and Herald*, November 25, 1884, 738.

²⁵ P. Gerard Damsteegt, *Foundations of the Seventh-day Adventist Message and Mission* (Grand Rapids, MI: Eerdmans, 1977), 299.

²⁶ Damsteegt, *Foundations*.